

Luoman ja Mankin neljä vuodenaikaa

Luoman ja Mankin alueella Espoonlahden pohjukassa sijaitsee Natura-alue, jonka ympärillä elämä on vilkasta koko vuoden. Natura-alueen tarkoituksena on suojella luonnon monimuotoisuutta, lajien elinympäristöjä ja erilaisia luontotyyppejä. Suojelua tarvitaan, sillä monet eliöt ja elinympäristöt ovat muuttuneet uhanalaisiksi ihmisen aiheuttamien haitallisten muutosten vuoksi.

Natura-alueelta vain noin 50 metrin päässä sijaitsevat Luoman ja Mankin pellot. Ne ovat rantaradan ja kehä III:n väliin jääviä viljelykäytössä olevia peltoaukeita, jota Luomassa halkoo myös kirkasvetinen Luomanpuro. Alue on aiemmin maakuntakaavassa luokiteltu kulttuurimaisemaksi ja tärkeäksi viheryhteydeksi, jota pitkin hirvet, kauriit ja peurat sekä muut eläimet ovat vaeltaneet vuosituhansien ajan Kirkkonummen metsiin. Nyt maakuntakaavan merkintään on tullut muutos ja Luoman aluetta suunnitellaan järeäksi sadan junan varikoksi. Junavarikko aidattuine raiteineen ja huoltorakennuksineen muuttaa kylämaiseman teollisuusalueeksi ja katkaisee viheryhteyden niin eläimiltä kuin ihmisiltäkin kilometrien matkalta. Varikko rajoittuisi pientaloalueelle ja sen alle on jäämässä myös maatiloja. Jos varikko sijoitetaan Mankkiin, se uhkaa myös Mankinjoen kaloja ja linnustoa sekä Fiskarsinmäen luonnonsuojelualuetta. Varikon äänet kantavat merta pitkin aina Saunalahteen saakka ja varikon valot palavat 24/7. Jos varikko Luomaan tai Mankkiin rakennetaan, pahin uhakuva on, että se tulee jatkossa laajenemaan molempiin.

Keltasirkut pakkasaamuna radanvarren pajukossa.

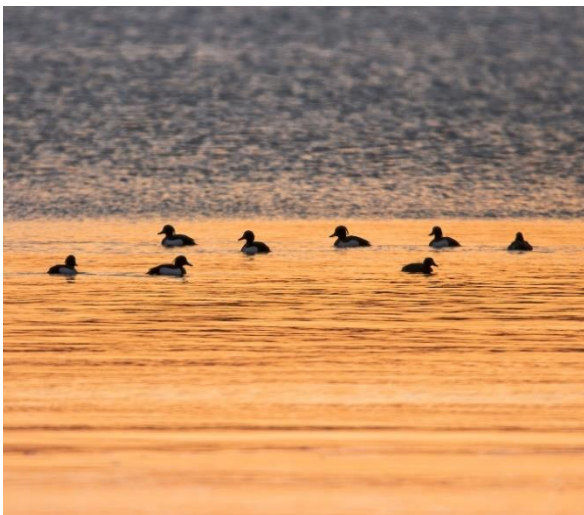

Merikotka Luomanlahdella

Talvi

Lumisina talvina radanvarren huoltotietä pitkin pääsee ulkoilemaan Luoman ja Mankin pelloille sekä tarkkailemaan lintuja. Hanki narskuu jalkojen alla. Rusakoiden ja kettujen jäljet ovat painautuneet hankeen. Kauriit ja hirvet ovat talloneet pelloille tuttuja polkujaan. Pakkasaamuisin talventörröttäjät kimaltavat aamuauringon valossa jäisten ojien pientareilla.

Viime talvena meri pysyi auki lähes koko ajan ja Luomanlahdella parveilivat erittäin uhanalaiset tukkasotkat, tutut lokit, laulujoutsenia ja isokoskeloita sekä merikotkaperhe aikuisten poikastensa kanssa. Myös Luoman pellolla parveileville keltasirkuille riitti kauraa koko talveksi, sillä lunta ei tullut lainkaan. Talvea maalaismaisemaan olivat tulleet myös viettämään kesykyhyhkyt yhdessä naakkojen ja varisten kanssa. Päivittäin laulujoutsenet tervehtivät toisiaan koväänisesti useaan kertaan. Pyrstötaiset tirsкуvat. Joka aamu Luoman ja Mankin välisellä pellolla sijaitsevan kukkulan puissa on varisten, naakkojen ja korppien äänekäs palaveri. Kuulumisia vaihdetaan ja reviirit tarkastetaan. Luonto elää talvellakin.

Erittäin uhanalaisten tukkasotkien piirileikki joulukuisella Luomalahdella.

Joinakin helmikuun aamuina sentään oli viime talvena pakkasta ja pelto kuurassa. Kettu pääsi yllättämään poseerauksellaan Mankin ja Luoman välisellä pellolla.

Helmikuussa alkaa myös innokas pyrstötaisten säksätys puronvarren koivikossa.

Luoman pellot olivat myös osin veden vallassa koko viime talven aina lopetetulta Luoman seisakkeelta Mankin pelloille saakka. Veden peittämissä painanteissa lipuivat hiljalleen laulujoutsenet keskellä helmikuuta.

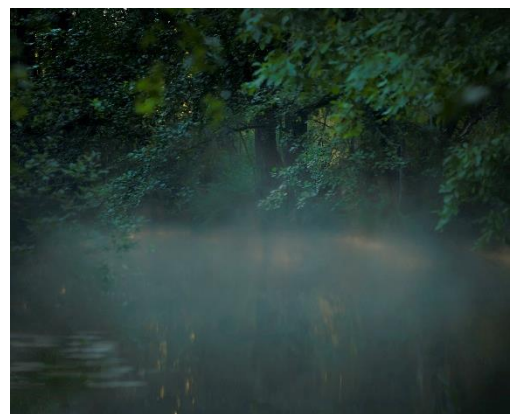
Kevät

Kehä III:n toiselta puolelta alkaa varsinainen Natura-alue. Siellä sijaitsee Luomanlahti ja siellä käyn myös kuvaamassa lintuja aamuvarkaisella auringon noustessa. Keväällä saapuvat sorsat, hanhet, telkät, isokoskelot, harmaahaikarat, uivelot, härkälinnut, lisää lokkeja, merimetsoja, kurkia ja joutsenia. Meteli on korviahuumaava. Myös pajusirkku kujertaa heräävässä ruovikossa ja pikkutikka hakkaa vihertävää rantaleppää. Rantasipi ja västäräkki käyvät vuoron perään vesirajassa. Kaulushaikaran syvät puhallukset kumisevat Luomaan Fiskarsinmäeltä saakka. Peltoaukeilla päivystää isolepinkäinen ja harmaapäätikka huutaa kaihoisasti. Harvalukuinen nokkavarpunenkin pesii Luomassa. Metsäkauriit, valkohäntäpeurat, hirvet ja rusakot kaapivat ja noukkivat pellolta syötävää. Muuttolintuparvet tulevat äänekkäinä yksi toisensa jälkeen, kettu mutkittellee pellolla.

Kivenlahti avautuu urbaanina näkymänä Luomanlahden rannalta

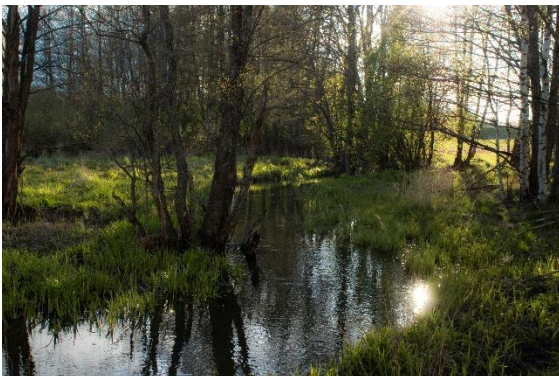
Keväällä onkin parhain aika tehdä retki Natura-alueen ympäristöön. Mankinjoki alkaa heräillä, valko- ja keltavuokot valtaavat maaston. Jalopuulehto alkaa vihertää, vuorijalavat, metsälehmukset ja tammet puhkeavat lehteen. Mankinjoen ylle taipuvat oksistot saavat vihreän värin ja pesintäpuuhat pääsevät vauhtiin. Puronvarteen, peltojen pientareille ja Mankinjoen rantamaille tai Luomanrantaan pääsee mukavasti kävelemään vielä juhannukseen saakka. Sen jälkeen heinikon ja kaislikon aamukaste yltää kainaloihin saakka. Varusteiksi tarvitaan vedenpitävä vaatetus. Jalassa retkillä sen sijaan on oltava ympäri vuoden kumisaappaat, jos mieli päästä peltojen reunamien ojien yli kuivin jaloin. Myös Fiskarsinmäellä on kosteita paikkoja, jos ei ihan koko ajan pysy polulla.

Mankinjoki on aina aamuisin satumaisen utuinen.

Isokoskelo Luomanlahdella. Maailmanlaajuisesti isokoskelo on silmälläpidettävien lajien listalla. Suomessa pesii 30% koko Euroopan kannasta

Luomanpuro puhkeaa kevääseen

Kalasääskillä on pulaa pesimäpaikoista. Yksi niistä on Luomanlahdella

Kesä

Kesäaamu Mankin pelloilla

Mankin ja Luoman pelloilla varhain aamulla aurinko värjää orastavat viljapellot, sepelkyyhky pulputtaa ja uuttukyyhky huhuilee. Töyhtöhyypät syöksyilevät ja leivoset livertävät. Kurkien huuto kajahtaa lähellä. Hyönteiset kimaltavat auringonkilossa, kultarinta lurittelee koivikossa kilpaa puronvarren lehvistön satakielen kanssa ja punavarpusen tuttu tervehdys kuuluu pensaikosta. Ruokokerttunen lurittaa taukoamatta, herne- ja mustapääkerttu sekä niittykirvinen päivystävät myös pusikissa. Taivaanvuohi leikkii äänekästä kuurupiiloaan jossain pään yläpuolella. Lintulajeja on todella paljon. Rantaradan huoltotien varren pientareen kukkaloisto houkuttelee hyönteisiä ja pölyttäjiä juhannuksesta pitkälle syyskuulle saakka.

Peltoaukeilla kauriit kokoontuvat ja fasaani päästää rääkäisyn silloin tällöin. Juuri ennen auringonnousua puronvarren pusikoissa tai avoluhdan liepeillä voi nähdä mäyrän, ketun tai supikoiran tai kaikki yhtä aikaa. Joka kerta, kun astun Mankin ja Luoman välillä sijaitsevan kukkulan takaa peltoaukealle, siellä on aina elämää. Luoman ja Mankin peltojen yllä on tänä kesänä nähty ruskosuohaukkoja, kana-, hiiri-, tuuli- ja varpushaukkoja sekä pysyvästi reviirillä viihtyvät merikotka ja kalasääski, joista merikotka on erittäin herkkä pesimärauhansa suhteen ja kalasääskillä on pula pesimäpaikoista, vaikka niiden pesimäkannaksi on arvioitu vain n. 1100 paria.

Fasaani kuuluu vanhaan kulttuuriympäristöön. Se paljastaa olinpaikkansa rääkymällä harvakseltaan.

Tuulihaukkojen harjoitukset Luoman peltojen yllä

Valkohäntäpeura (kauris) Luoman pelloilla

Mankinjoen varressa valkoselkätikka käy koputtelemassa kutakin puuta vuorotellen. Ohitseni vilahtaa monta kertaa jotain sinistä. Suomessa erittäin uhanalainen kuningaskalastaja on saalistusmatkallaan Luomanpurolle, jonne odotellaan taimenia nousevan pikapuoliin. Puroa on kunnostettu ja joen alajuoksulla pienet kalat ovat helppoja saaliita yrittäessään sinnikkäästi uida vastavirtaan.

Joenvarressa pesii myös lukuisa määrä tuttuja lintulajeja, muun muassa peippo, talitiainen sinitiainen, västäräkki ja mustarastas.

Syksy

Luomanlahti Sundsbergin rannasta kuvattuna lokakuussa

Hanhijono Luoman peltojen yllä

Luoman ja Mankin peltojen sato korjataan ja luonto saa loistavat värinsä. Lehtipuista hehkuu menneen kesän auringon paiste. Espoonlahden

pohjukan, Mankinjoen ja Luomanpuron elämä jatkuu. Hyönteiset surisevat pitkälle syyskuulle saakka. Pellonpientareen hiirenvirnat ja myöhäiset harakankellot tarjoilevat vielä mettä pörriäisille.

Supikoirat painuvat talviunille, mutta muut eläimet jäävät valveille jättämään taas jälkensä hankeen. Kauriit etsivät suojaa Luoman ja Mankin avoluohdista, Ryssänlimpuksi nimetyn kukkulan päältä, Luoman metsistä ja asukkaiden tonteilta. Kettu saalistaa pellolla aamuisin, mutta suuri osa linnuista lähtee etelään. Laulujoutsenet jäävät, jos talvi on leuto. Luomasta löytyy heillekin mukavia kosteikkoja keskeltä Luoman peltoa.

Sarianna Jylhä-Matilainen
Luomalainen luontokuvausharrastaja
www.instagram.com/sariannajylha
Sarianna Jylhä Photos Facebook

Joutsenet syksyn vietossa Luoman pellon kosteikossa

Kaurispukki sumuisena aamuna Luoman pellolla

Espoonlahden Natura 2000-alue

Espoonlahden pohjukka, Luoman ja Mankin alueella kuuluu Natura 2000-alueeseen (Luonnonvaraisten lintujen suojelusta annettu neuvoston direktiivi 2009/147/EY sekä luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annettu neuvoston direktiivi 92/43/ETY). Alue on vuodesta 2015 luokiteltu erityisten suojelutoimien alueeksi (SAC-alue) ja se on pinta-alaltaan 220 hehtaarin suuruinen. Espoonlahdella on merkitystä vesi- ja kosteikkolinnuston pesimäalueena sekä muutonaikaisena levähdyspaikkana. Lahdella levähtää mm. runsaasti laulujoutsenia ja uiveloita, mutta laulujoutsenia myös talvehtii alueella leutoina talvina.

Alueen lajeista suojeltuja ovat katkokynsisammal ja ainoastaan Suomessa esiintyvä meriuposkuoriainen. Saunalahdella elää meriuposkuoriaisen pysyvä populaatio ja sitä tavataan myös Mankinjoen suulla sekä Kirkkonummen puoleisella rannalla. Meriuposkuoriainen on luokiteltu Suomessa vaarantuneeksi ja se on Suomen luonnonsuojelulalla (47 §) säädetty myös erityisesti suojeltavaksi lajiksi, jonka säilymiselle tärkeää esiintymispaikkaa ei saa hävittää eikä heikentää.

Muina alueen tärkeinä suojeltavina lajeina mainitaan rauhoitettu vuorijalava, ja metsälehmus, sienistä ja jäkälistä suojeltuja ovat turkkiorakas ja härmähuhmarjäkälä, selkärangattomista aarniseppä, lehtoliskokuntikas, kunttalantiainen ja suomenlehtovähämittäri. Erityisen huomion kohteina linnuista ovat **rastaskerttunen** ja **tukkasotka**.

<https://pun> Lähteet: Ympäristö.fi: https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Suojelualueet/Natura_2000_alueet

Sanna Saari, Pro Gradu -tutkielma (2007): Meriuposkuoriaisen, *Macroplea pubipennis* (Coleoptera: Chrysomelidae) levinneisyys ja elinympäristövaatimukset Espoonlahdessa (Helsingin yliopisto) [ainenkirja.laji.fi/](https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Suojelualueet/Natura_2000_alueet)

<https://pun> Lähteet: Ympäristö.fi: https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Suojelualueet/Natura_2000_alueet

<https://www.birdlife.fi/suojelu/lajit/uhanalaisuus/suomi/tukkasotka/>

<https://www.birdlife.fi/suojelu/lajit/uhanalaisuus/suomi/isokoskelo/>